

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie (na herstel) aan de opleiding wo-bachelor Religiewetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen

Gegevens

	Naam instelling	: Rijksuniversiteit Groningen
datum	Naam opleiding	: wo-bachelor Religiewetenschappen (180 EC)
31 maart 2016	Graad opleiding	: Bachelor of Arts
onderwerp	Variant opleiding	: voltijd
Besluit	Locatie opleiding	: Groningen
accreditatie wo-bachelor	Datum goedkeuren	
Religiewetenschappen van de	Panel 1	: 12 februari 2013
Rijksuniversiteit Groningen	Datum eerste locatiebezoek	: 17 en 18 april 2013
(004378)	Datum eerste visitatierapport	: 29 november 2013
ons kenmerk	Datum herstelplan	: 9 april 2014
NVAO/20160445/LL	Datum herstelbesluit NVAO	: 30 juni 2014
bijlagen	Datum tweede locatiebezoek	: 12 oktober 2015
2	Datum tweede visitatierapport	: 2 december 2015
	Datum aanvraag 2 (na herstel)	: 21 december 2015
	Instellingstoets kwaliteitszorg	: ja, positief besluit van 29 juli 2014

Beoordelingskaders

- Artikel 5a. 12a. van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Stb. 2010, 293);
- Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536);
- Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523)

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in de visitatierapporten deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden de panels de kwaliteit van de opleiding voldoende hebben bevonden.

Advies van het visitatiepanel (eerste beoordeling)

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel (hierna ook: de commissie). In de samenvatting is de oude naamgeving van de opleiding gehanteerd

De bacheloropleiding Godsdienstwetenschap (thans Religiewetenschappen) is erop gericht wetenschappelijk inzicht te bieden in de maatschappelijke en culturele inbedding van religie in de moderne wereld. Studenten bestuderen de uitingsvormen van de wereldgodsdiensten en verdiepen zich in de opkomst van moderne religieuze bewegingen.

Ze eigenen zich zowel een cultuurhistorische als een sociaalwetenschappelijke benadering van religie toe en leren religie als cultureel verschijnsel te begrijpen en in samenhang met de maatschappelijke context te analyseren.

De commissie is van oordeel dat de beoogde eindkwalificaties aan de maat zijn. Ze zijn helder en concreet geformuleerd en sluiten aan bij het domeinspecifieke referentiekader van het Disciplineoverlegorgaan Godgeleerdheid (DGO). De eindkwalificaties zijn bovendien op systematische wijze getoetst aan de vijf Dublin-descriptoren en vertonen een solide academische oriëntatie. De commissie vindt het een sterk punt van de opleiding dat ook het facultaire profiel 'Religie & Cultuur' wordt geëxpliciteerd in de (formulering van de) eindkwalificaties. De commissie beoordeelt de eindkwalificaties van de bacheloropleiding Godsdienstwetenschap dan ook als voldoende.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie stelt vast dat individuele programmaonderdelen van voldoende kwaliteit zijn en in een logische volgorde in het curriculum aan bod komen. De moeilijkheidsgraad van de cursussen neemt stapsgewijs toe en het geheel aan vakken is duidelijk op het niveau van een bacheloropleiding. De commissie ziet echter ruimte voor verbetering in de opbouw van het programma. Wat betreft de verhouding tussen verdieping en verbreding adviseert de commissie om meer tijd en aandacht te besteden aan de verbinding tussen de verschillende vakken, perspectieven en leerlijnen. De organisatie van de verbredende minor als één groot blok in het vijfde semester verstoort bovendien de verdieping van vakspecifieke kennis en vaardigheden en brengt de studeerbaarheid in het gedrang. De commissie is ten slotte van mening dat de methodische leerlijn ook effectief als een samenhangende set van vaardigheden kan worden aangezet binnen vakinhoudelijke modules. In dit kader zou de opleiding er volgens de commissie goed aan doen na te gaan of de studieonderdelen van het programma die te maken hebben met onderzoeksvaardigheden ook effectief bijdragen aan de stelselmatige opbouw en verwerving van vaardigheden op het vlak van onderzoek, analyse, heuristiek en verslaglegging. Ook binnen de bacheloropleiding Godsdienstwetenschap is er een sterke wisselwerking tussen onderwijs en onderzoek. Die interactie wordt organisatorisch versterkt door drie vakgroepen die fungeren als onderzoeksgroepen en binnen de faculteit het onderwijs verzorgen in alle opleidingen. Ondanks de academische oriëntatie schenkt de opleiding ook aandacht aan de mogelijke uitwegen op de arbeidsmarkt. De commissie apprecieert de manier waarop het gemengd didactisch concept wordt vormgegeven in de opleiding. Alle betrokkenen delen dezelfde didactische uitgangspunten die in overleg worden geïmplementeerd. De commissie kan zich vinden in deze aanpak, die weliswaar de verschooning in de hand werkt, maar door studenten positief onthaald wordt met het oog op hun studievoortgang.

De onderwijsleeromgeving wordt zeer gelijkaardig ingericht voor de drie gevisiteerde opleidingen en is naar de mening van de commissie aan de maat voor wat betreft de bacheloropleiding Godsdienstwetenschap. Zo is de commissie erg te spreken over de aandacht van de faculteit en de opleiding voor de studeerbaarheid. De commissie heeft met instemming kennis genomen van de studierendementen die sinds kort aanzienlijk zijn toegenomen voor de bacheloropleiding Godsdienstwetenschap. De commissie is niettemin

Pagina 3 van 7 van mening dat de manier waarop de verbredende universitaire minor op dit moment wordt georganiseerd de studeerbaarheid van het bachelorprogramma niet ten goede komt.

Het academisch personeel is goed gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige aspecten van het programma. De commissie onderschrijft het belang dat wordt gehecht aan onderwijskwalificaties, maar ziet wel nog ruimte voor verbetering in de bemensing van de methodische leerlijn. Ook beveelt zij de opleiding aan om de begeleidings- en beoordelingstaken bij bachelorscripties gelijkmatiger te verdelen over de wetenschappelijke staf.

Zowel universiteit als faculteit beschikken over adequate voorzieningen die de studievoortgang van studenten ondersteunen. De inspanningen met betrekking tot studiebegeleiding en informatievoorziening dragen volgens de commissie bij tot de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving. De faculteit beschikt over een uitgebreid systeem van kwaliteitszorg dat adequaat wordt ingezet in de opleiding. Bij de borging van die onderwijskwaliteit speelt de opleidingscommissie een belangrijke rol.

De geconstateerde verbeterpunten op het vlak van opbouw, samenhang en studeerbaarheid wegen volgens de commissie niet op tegen de overwegend positieve indruk die de commissie heeft van de manier waarop bachelorstudenten Godsdienstwetenschap in staat worden gesteld de eindkwalificaties te realiseren. De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de bacheloropleiding Godsdienstwetenschap dan ook als voldoende.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is van oordeel dat de faculteit toetsing en beoordeling hoog in het vaandel voert en dit op adequate wijze vorm geeft in de opleiding. De examencommissie en de docenten hebben de afgelopen jaren heel wat inspanningen geleverd om toetsing en beoordeling te professionaliseren. Dit heeft geleid tot een systeem dat nu operationeel is en waarbij toetsen aansluiten bij werkvormen en leerdoelen en docenten via peer review de kwaliteit van de toetsen borgen. De commissie heeft steekproefsgewijs vastgesteld dat toetsen inderdaad aan de maat zijn en dat studenten regelmatig en gestructureerd feedback ontvangen. De examencommissie kwijt zich volgens de commissie naar behoren van haar taken als coördinerende, uitvoerende en borgende instantie van toetsing en toetskwaliteit.

Uit een ruime steekproef aan scripties die de commissie heeft beoordeeld komt naar voren dat de academische vaardigheden van een aantal studenten onvoldoende ontwikkeld zijn om een eindwerk op bachelorniveau af te leveren: de zwakke elementen die systematisch terugkomen in de scripties wijzen op een beperkte en op consolidatie gerichte verwerving van wetenschappelijke vaardigheden. De commissie is van oordeel dat studenten – met ondersteuning van de begeleider – in staat moeten zijn een hoofdvraag af te bakenen en af te stemmen met de bijvragen, de thesisaanpak methodologisch te verantwoorden, en het materiaal dat ze voor het eindwerk hebben verzameld ook te analyseren en niet alleen te reproduceren. Deze elementen ontbreken te vaak in de beoordeelde bachelorscripties.

De vastgestelde tekortkomingen op het vlak van gerealiseerd eindniveau wegen voor de commissie zwaarder door dan de onmiskenbare kwaliteit van het toetsbeleid. Volgens de beslisseregels van de NVAO volgt uit een onvoldoende oordeel op standaard 3 ook een onvoldoende oordeel voor de hele bacheloropleiding Godsdienstwetenschap.

De opleiding heeft de verbeteringen doorgevoerd die in het herstelplan werden genoemd. Ze heeft de leerlijn academische vaardigheden door de hele opleiding heen verstevigd, de scriptie verzelfstandigd, de scriptiebegeleiding verbeterd en gereguleerd en een scriptieseminar ingevoerd. Het panel oordeelt positief over de herstelmaatregelen en stelt dat de uitvoering voortvarend ter hand is genomen door de opleiding.

Het panel stelt vast dat alle scripties een voldoende eindniveau laten zien. Wel constateert het dat het gebruik van methoden in de scripties een aandachtspunt blijft. Het adviseert de opleiding daarom er steeds op toe te zien dat in het vaardighedenonderwijs door de hele opleiding heen niet alleen methoden aan bod komen, maar ook de toepassing van die methoden in de onderzoekspraktijk. Dit advies neemt niet weg dat het panel van oordeel is dat de opleiding in de relatief korte hersteltermijn alles gedaan heeft wat redelijkerwijs verwacht kan worden om de kwaliteit van scripties te versterken .

Positief oordeelt het panel over de manier waarop de opleiding het verbetertraject heeft aangegrepen voor een algehele kwaliteitsverbetering, ook op punten die niet ter herstel voorlagen, zoals de herziening van het toetsbeleid of de beperking van de minorruimte ten gunste van de studeerbaarheid en vakinhoudelijke verdieping. De opleiding heeft de aanbevelingen van het oorspronkelijke panel ter harte genomen en de ambitie getoond haar kwaliteit blijvend en grondig te verhogen. Het panel heeft er dan ook vertrouwen in dat de opleiding in de toekomst nog verdere verbetering zal laten zien.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel, in het bijzonder ten aanzien van de noodzaak van blijvende aandacht voor de toepassing van methoden in de onderzoekspraktijk.

Pagina 5 van 7 **Besluit**

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen te Groningen in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 1 februari 2016 naar voren te brengen. Bij e-mail van 11 februari 2016 heeft mr. C.G.M. Van Spanje, jurist namens het college van bestuur van deze gelegenheid gebruik gemaakt en laten weten geen opmerkingen te hebben.

De NVAO besluit accreditatie (na herstel) te verlenen aan de wo-bachelor Religiewetenschappen (180 EC; variant: voltijd; locatie: Groningen) van de Rijksuniversiteit Groningen te Groningen. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 30 juni 2014 en is van kracht tot en met 29 juni 2020.

Den Haag, 31 maart 2016

De NVAO
Voor deze:

Dr. A.H. Eilerman
(voorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Uit besluit van 30 juni 2014.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Onvoldoende
Eindoordeel		Onvoldoende

Beoordeling na herstel

Standaard	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

Panel eerste beoordeling en beoordeling herstelplan

- Prof. dr. Dirk Hutsebaut (voorzitter), emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de KU Leuven, België;
- Prof. dr. Burcht Pranger, emeritus hoogleraar Geschiedenis van het Christendom aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Eibert Tigchelaar, hoogleraar Bijbelwetenschappen aan de KU Leuven, België;
- Dr. Sipco Vellenga, universitair docent godsdienstsociologie aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Henk Witte, bijzonder hoogleraar Ignatiaanse spiritualiteit aan de Universiteit van Tilburg;
- Kiki Boomgaard MA (student-lid), alumna van de Research Master Religious Studies aan de Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd ondersteund door Mark Delmartino, MA, secretaris (gecertificeerd).

Panel beoordeling gerealiseerd herstel

- Prof. dr. Dirk Hutsebaut (voorzitter), emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de KU Leuven, België;
- Prof. dr. Burcht Pranger, emeritus hoogleraar Geschiedenis van het Christendom aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Frans Wijsen, hoogleraar Religie- en Missiewetenschap, vicedecaan van de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen, en decaan van de Bijzondere Faculteit der Theologie, Radboud Universiteit Nijmegen.

Het panel werd ondersteund door dr. Kees-Jan van Klaveren, secretaris (gecertificeerd).